

УДК 354

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДОБРОГО ВРЯДУВАННЯ У МІЖДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ ТА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Сиромолот Едуард Анатолійович, аспірант кафедри
державного управління, публічного адміністрування та
економічної політики
за спеціальністю 281 «Публічне управління та
адміністрування»
ХНЕУ ім. С. Кузнеця,
керівник Інформаційного центру Асоціації
європейських прикордонних регіонів
у ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Добре врядування досліджується у українському науковому просторі з точки зору:- впровадження 12 принципів доброго демократичного врядування[1] до яких належить: 1) чесне проведення виборів, представництво та участь; 2) зворотний зв'язок, чутливість; 3) ефективність та результативність; 4) відкритість і прозорість; 5) верховенство права; 6) етична поведінка; 7) компетентність і спроможність; 8) інноваційність та відкритість до змін; 9) сталий розвиток та стратегічна орієнтація; 10) раціональне управління фінансами; 11) права людини, культурне різноманіття та соціальна згуртованість; 12) підзвітність; - визначення особливостей української практики використання термінів «добре врядування» та «належне врядування» як перекладу Good Governance [2], - розкриття сутності Good Governance, як сучасної концепції публічного управління поряд з концепціями класичної моделі управління (Old Public Management) та нового публічного менеджменту (New Public Management) [3].

Проблематику впровадження доброго врядування досліджували такі вітчизняні науковці, як Гордієнко Л., Зарічний О., Зливко С., Лукашев С.,

Коваленко В., Куйбіда В., Кухарева Г., Лендшел М., Павлов Н., Толкованов В., Ткаля О. та інші.

Але, добре врядування, як сфера міждержавного управління та розвитку територій в умовах європейської інтеграції України, особливостей його функціонування та вплив на розвиток міждержавних відносин, міжнародного співробітництва громад та регіонів України, на нашу думку, ще не достатньо розкрита.

Тому метою проведеного дослідження є розгляд особливостей функціонування доброго врядування як сфери міждержавного управління та міжнародного територіального співробітництва громад та регіонів в умовах європейської інтеграції України, як кандидата у член ЄС.

Функціонування доброго врядування визначені як політика та дії сфери міждержавного управління визначені у статті 21 Договору про ЄС[4] та як принцип двосторонньої співпраці між Україною та ЄС викладена у статті 3 Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС [5].

Формування історії розвитку доброго врядування, як сфери міждержавних відносин, має наступні важливі вехи, а саме 3-тньому саміті глав держав і урядів Ради Європи, м. Варшава, 2005 рік, прийнято рішення про створення Експертного центру місцевого самоврядування щодо забезпечення належного місцевого та регіонального управління шляхом просування європейських стандартів і передового досвіду, який у 2017 році було перейменовано у Центр експертизи доброго врядування Ради Європи, який в координації з Комітетом з питань демократії та врядування Ради Європи поширює для держав-членів Ради Європи інноваційні знання та досвід реформи управління [6].

На четвертому саміті глав держав та урядів Ради Європи в Рейк'явіку, у 2023 році, було прийнято рішення про нове функціонування Центру експертизи доброго врядування, яке було перенесено з міжбюджетного сектору Ради Європи до Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи, для розкриття потенціалу та можливостей співпраці на всіх рівнях управління [7]. Центр

експертизи доброго врядування реалізує проекти в Албанії, Вірменії, Боснії і Герцеговині, Болгарії, Кіпрі, Фінляндії, Грузії, Угорщині, Республіки Молдова та України. Протягом 2023-2024 років в Україні реалізується проект «Зміцнення належного демократичного врядування та стійкості» з дворічним бюджетним фінансування у розмірі 1 400 000 євро.

Чому важливо для ЄС розвиток доброго врядування як сфери міжнародних відносин та реформування державного управління, тому що, модель управління доброго врядування направлена на подолання бідності, розвиток демократичних основ, політичної конкуренції, людський розвиток, створення суспільних благ, розвиток економічної активності тощо[8,с.13].

На особливості функціонування доброго врядування як сфери територіального співробітництва та публічного управління розвитком територій, створення стандартів, інструментів та поширення успішним практик впровадження розвитку територій, звернули увагу Н. Гавкалова та інші [9], [10]. Так, до складових інструментарію «Територіальне та транскордонне співробітництво» доброго врядування входять наступні інструменти, а саме: «Міжмуніципальна співпраця», «Територіальне об'єднання», «Транскордонне співробітництво», «Співпраця між містами», «Лідерство у транскордонному співробітництві». Інструментарій «Добре врядування» формують наступні інструменти, а саме: «Європейський знак досконалості в управлінні», «Електронний інструмент доброго врядування на місцевому рівні» [11], [12].

Одже, особливістю функціонування доброго врядування є його вплив на формування політики та дій у сфері розвитку міжнародних відносин та територій в умовах постійного процесу формування міждержавного управління, багатостороннього партнерства та європейської інтеграції.

Враховуючі новітнє українське законодавство нормативно-правового регулювання міжнародного територіального співробітництва[13], процес реформування державного управління у 2022-2025 роках на основі розвитку доброго врядування[14] та євроінтеграційні процеси України[5], актуальним напрямом подальших досліджень, на нашу думку, є створення на рівні громад

та регіонів України інструментарію доброго врядування територіального співробітництва адаптованого відповідно до європейського досвіду використання стандартів, інструментів, кращих практик управління та фінансової підтримки розвитку територій, реалізації політик, дій, проектів та інституціональних механізмів Європейського Союзу сфери використання доброго врядування у міждержавному управлінні та розвитку територій.

Література:

1. Принципи доброго врядування : європейський досвід та українські реалії. – Режим доступу : <https://uplan.org.ua/analytics/pryntsypy-dobroho-vriaduvannia-ievropeiskyi-dosvid-ta-ukrainski-realii/>
2. Зливко С. В., Коваленко В. В., Аналіз становлення терміна «добре врядування» (good governance) та визначення його змісту // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Сер.: Юриспруденція. – 2021. – № 54. – том 1. – Режим доступу : https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc54/part_1/9.pdf
3. Ткаля О.В. Розуміння належного врядування за сучасних умов // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. – 2020. – Том 31 (70) Ч. 2. – № 2. – DOI <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.2-2/24>
4. Consolidated version of the Treaty on European Union. – URL: <https://www.legislation.gov.uk/eut/teu/article/21>
5. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 № 1678-VII. Дата оновлення 30.11.2023. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
6. Centre of Expertise for Good Governance. Strategic Plan 2022-2025. URL: <https://rm.coe.int/centre-of-expertise-strategic-plan-2017-2022/1680766281>

7. Co-operation activities of the Centre of Expertise for Good Governance of the Congress in member States and neighbouring regions. – URL: <https://rm.coe.int/0900001680ae68d6>
8. Good Governance in EU External Relations: What role for development policy in a changing international context?. – URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578012/EXPO_STU\(2016\)578012_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578012/EXPO_STU(2016)578012_EN.pdf)
9. Gavkalova N. The significance of the Council of Europe’s governance tool «Territorial and cross-border cooperation» for regional development: Literature review / N. Gavkalova, E. Syromolot, M. Guillermo Ramirez and other // Development Management – 2024. - 23(2). – P. 56-69. – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/33573>
10. Gavkalova N. The role of public administration in the development of territories / N. Gavkalova, E. Syromolot, S. Lukashev // Public Administration and Law Review. – 2023. – 2. – P. 52–61. – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/33780>
11. 1292nd meeting, 6 September 2017. – URL: <https://rm.coe.int/0900001680728332>
12. Centre of Expertise for Good Governance. – Режим доступу : <https://web.archive.org/web/20231218195227/https://www.coe.int/en/web/good-governance/centre-of-expertise>
13. Про міжнародне територіальне співробітництво України: Закон України від 24 квітня 2024 року № 3668-IX. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-20#Text>
14. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р. Дата оновлення від 23.12.2022. – Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.